

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,

3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.

— Telefon Nr. 47—82. —

... .. APARE

sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori neîncercate se refuză.

Iarăși greșelile noastre.

—np— Am accentuat în atâtea rânduri în coloanele acestui ziar, că pe lângă multele mizerii, ce ni-le face stăpânirea, relele organismului nostru social sunt provocate și de propriile noastre greșeli. Și spre nenorocirea noastră aceste greșeli sunt atâtea și atât de mari, încât abia suntem în stare să ne dăm seamă de efectele dezastruoase, ce le produc. Mai ales în împrejurările actuale în care ne zbuciumăm ar trebui să pipăim cu grijă terenul activității și fiecare pas în înaintarea noastră să fie sprijinit de asigurările acelora, cari sunt chemați să reguleze direcția avântului nostru social. Căci un singur pas greșit, un singur moment potrivit, neîntrebuințat, este în stare să paralizeze acțiunea noastră decenii de-a rândul. Și cum viitorul nostru social este condus de aceleași condiții cu cel politic: cultură și situație materială excelentă, trebuie să ne încordăm toată atenția în desăvârșirea acestor condiții, cât se poate de favorabile pentru grijile ce ne preocupă.

O întocmire proprie nevoilor noastre, un aranjament sănătos, pornind dela viața casnică, până la luptele noastre politice, o organizație temeinică a acțiunilor noastre pe orice teren, vor determina soarta poporului românesc.

Dece Polonii, cari trăiesc în condiții analoge, ni sunt superiori. Dece școalele lor, dece literatura lor, știința lor, starea lor materială nu le putem nici pe departe asemăna cu ale noastre, cu toate, că și ei dacă nu trăiesc în Ungaria sunt umiliți sub crutul Rusiei și expuși tendințelor prusiene de germanizare. Pentru că au un sistem de muncă și un sistem de conducere pe lângă extraordinara însuflețire, ce o hrănește inima oricărui polon.

La noi toți ar dori să fie mari, toți au pretenții de conducere, toți sunt învățați, toți pricepuți și acest haos de considerații false și absurde ne prepară cele mai neplăcute surprize în viața noastră de toate zilele.

Până acum n'am avut oameni cu carte, decât foarte puțini. Dar contingentul de licențiați ce ni-l dă în fiecare an facultățile din țară, credeți Dvoastră că ne-a scăpat, de acest inconvenient? Cultura streină și desin-

teresul, care îl arată tinerimea studioasă pentru literatura și știința românească, au cea mai detestabilă influență asupra formării unei păături de oameni conștii de chemarea lor și demni de încrederea poporului. Ajunși în mijlocul lui aceste elemente crescute în stil strein, nu vor putea înțelege nevoile poporului, nu vor fi în stare să-i înțeleagă lipsurile și păsurile, ci vor forma o sectă de paraziți, cum este astăzi întreaga clasă așa numită inteligentă, care fără puține excepțiuni trăiește din munca bietului sătean, fără a-i da nimic în schimb.

Cutezăm să aducem aceste învinuiri având la îndemână tot atâtea documente și fapte din viața noastră socială, cari întăresc adevărul afirmațiilor, ce le-am avansat.

Luînd de pildă clasă advocaților, cîți sunt aceia, cari cu dragoste de neam se apropie de nevoile urgisiturii popor și prin îndemnuri bune, prin vorbe cuminți îi arată un drum spre bine. În schimb găsim destui, cari pentru 1 coroană (avem cazuri concrete) dau în judecată pe un nenorocit, sărac lipit, pentru a-i lua și cenușa din vatră și destui alți, cari se laudă cu câștiguri anuale nete de mii, ba chiar zeci de mii de coroane! Poporul le plătește îndoit, pentru, că cealaltă parte o dă executorului!

Am adus acest exemplu, pentru-că începem a ne teme de numărul covârșitor de advocați cari câtă vreme vor fi certuri și gâlcevuri în popor vreau să trăiască bine. Și certuri vor fi totdeauna, din aceleași motive, că n'avem conducători harnici.

Nu mai puțin vrednice de critică sunt și celelalte clase ale „intelenței” noastre. În fiecare an să ținem congrese didactice, congrese preoțești. În care cercuri ni-s'a dat dovadă vie, despre o activitate puternică economică sau culturală? În schimb aceste congrese au fost cele mai plăcute ocazii de banchete și de petreceri.

Cu ocazia legii școlare a lui Apponyi am auzit ca prin vis de niște necercetate adunări de protestare învățărești, foarte anemice, fără nici o putere de afirmare.

Toate aceste adevăruri sunt dovezi puternice de inconștiența noastră, ele influențează cât să poate de nefavorabil aspirațiunile noastre viitoare.

O știre dintre cele mai tragice înregistram în corpul ziarului nostru. Guvernul a cumpărat moșiile unor conți căzuți în mizerie în comitatul Hunedoarei.

Faptul, că aceste pământuri vor fi folosite de guvern pentru colonizări în masă de săcui, constituie o enormă greșală a sforțărilor noastre vitale, cari trebuie să apară ridicole, când lăsăm astfel de momente, cari hotărăsc o soartă a neamului, — le lăsăm zic — să treacă neobservate.

Avem bani cu duimul pentru călătorii milenare, avem bogat pentru acții de capitalizare pentru împrumuturi la evrei, cari știu să-i exploateze, avem pentru depozite spre fructificare. Dar nu-i avem pentru întreprinderi raționale, cari aducându-ne nouă folos, să contribuie indirect la fericirea poporului.

În primul rând sunt de vină băncile noastre, cari din bani cu dobândă — cu ujurică — încolo nu cunoosc altă operațiune financiară, — nu cunoosc foloasele fluctuațiunii banului și forța în operațiuni prin asociația de capitaluri, mulțumită iarăși unei conduceri nedestoinice.

Ne scapă pădurile din mâni, coama bogată a Carpaților românești e atacată în multe părți de societăți evrești și noi cu o nepăsare condamabilă dăm bani cu dobândă țaranului să plece în America, în loc să-i procurăm un teren de muncă, să-i dăm un ban de câștig.

Acum nu ne-a mai trebuit, decât se lăsăm în mijlocul celui mai românesc ținut pe plaiurile Sarmisegetuzei, invaziunea plevei de ciangăi.

Frumoase aspirații, frumoase nădejdi!

Transacțiunea și deputații naționaliști.

Am avut zilele acestea prilejul de-a urma o conversație cu un membru fruntaș al partidului naționalităților despre atitudinea acestui partid în chestia discuției apropiate asupra transacțiunii cu Austria.

Părerea acestui membru fruntaș e, că partidul naționalităților trebuie să combată cu energie guvernul și pe tema acestei transacțiuni, nu numai din motivul, că votarea acestei transacțiuni înseamnă vot de încredere guvernului, cât mai ales din motivul, că în tratativele urmate cu Austria, guvernul coaliționist — de

dragul puterii — n'a știut s'au n'a voit să apere interesele Ungariei cu energia și hotărârea cerută.

Partidul naționalităților trebuie să combată acest guvern și pe motivul, că n'a fost până acum guvern ungar care să fi manifestat pentru popoarele nemaghiare o dușmănie atât de vădită ca și „marele“ guvern coaliționist.

Intrigi, „aten ate“ născocite, procese de presă fără sfârșit, maghiarizări „cu îngăduința ministerului de interne“ (din ordinul lui Kossuth care își silește toți funcționarii dela căile ferate, cu nume *străin* să-și aleagă nume *maghiar*) și alte prigoniri caracterizează domnia de 18 luni a coaliției, care are la activ — pe lângă vechile făgăduinți neimplinite — o serie nouă de făgăduinți mincinoase...

Cu toate acestea, însă, partidul își rezervă forțele pentru lupta în interesul sufragiului universal, a cărui discuție nu vrea să o amâie.

Recunoașterea clubului parlamentar al naționalităților. În legătură cu alegerea comisiilor Camerei ungare și refuzul deputaților slovaci de-a face parte din aceste comisii, — din nou s'a adus în discuție și în presa românească atitudinea deputaților naționaliști. Urma-vor hotărârii luate după constituirea biroului primei sesiuni și da-și vor și de data aceasta abdicarea sau vor primi să fie membri ai comisiilor?

Am căutat să ne informăm în chestiunea aceasta și putem afirma că hotărârea clubului parlamentar al naționalităților a hotărât ca deputații aparținători ai acestui club — aleși în comisii — să nu-și dea abdicarea fiindcă alegerile s'au făcut deodată cu recunoașterea partidului parlamentar al naționalităților.

Din prilejul candidărilor, vicepreședintele partidului kossuthist s'a adresat partidului naționalităților comunicându-i hotărârea partidului kossuthist

de-a candida oficial și membri ai partidului naționalităților și cerându-i să-și fixeze candidările. Clubul nostru a adresat vicepreședintelui partidului kossuthist întrebarea dacă candidații aceștia vor fi priviți de *candidații ai partidului naționalităților* și numai după răspunsul *afirmativ, neîndoelnic* al vicepreședintelui partidului kossuthist a hotărât clubul naționalităților să-și fixeze candidații.

Ce-i drept, n'au fost aleși deputați naționaliști în toate comisiile, dar cei aleși sunt toți candidații partidului. Deputații croați, e drept, au abzis din comisii, dar pe un motiv cu totul strein de motivele cari hotărăsc atitudinea aceasta a partidului nostru. Deputații croați au abzis fiindcă în una dintre comisii n'a fost ales candidatul propus de ei ci un alt deputat: episcopul Drohobeczky, pe care clubul deputaților croați l-a exclus pentru atitudinea sa incompatibilă cu hotărârile clubului.

Partidul kossuthist și câteva alte partide recunoscuse partidul nostru pe când coaliția era numai în opoziție. Pe vremea ministrului Fejerváry însuși Kossuth a adresat o scrisoare dlui Dr. Teodor Mihali în calitate de președinte al clubului parlamentar al naționalităților, iar după optsprezece luni de domnie au fost nevoiți să recunoască din nou partidul nostru ca partidul naționalităților.

Partidul nostru, firește, a existat și s'a afirmat și fără această recunoaștere și va exista și se va afirma — în interesul binelui obștesc și a apărării drepturilor poporului românesc — și în ciuda recunoașterii.

Insinuații. Mișcarea conștientă a germanilor din sudul Ungariei nu-i dau pace Măriei Sale dela „Budapești Hirlap“. În numărul său din urmă, sub titlul „Agitație pangermană în părțile sudice“ se ocupă cu organul partidului șvabilor naționaliști „Deutsch-Ungarischer Volksfreund“ și e supărat

răm că șvabii spun și scriu că membri partidului lor trebuie să voteze întotdeauna cu candidatul partidului național al românilor...

„E minune, că acest ziar n'a avut până acum nici un conflict cu autoritățile penale“ — încheie „B. H-p“ notița sa de insinuație patriotică.

La muncă, domnilor procurori! Porniți procese și împotriva acestui ziar. Ce vă pasă că articolele lui sunt tot atât de puțin agitatorice ca și articolele presei românești... Trebuie să porniți procese, trebuie să-i condamnați pe redactorii ziarelor naționaliste, pentru că așa o cer interesele „patriotice“ ale Măriei Sale Rákosi Ienő...

Dreptatea... ea-și face geamantanul ca să plece în alte țări.

Disidenți Kossuthiști. Declarațiile făcute de Wekerle și Kossuth în chestiunea tranșacțiunii cu Austria au avut până acuma drept urmare că doi deputați au eșit din partidul kossuthist: Nagy György, vestitul Nagy György, și Bartha Odón.

Mai mulți alți deputați au declarat că ei nu vor vota cvota, dar rămân cu toate aceste membri ai partidului Kossuthist.

ROMÂNIA.

Sedința Academiei,

Vineri la ora 2 d. a. Academia română a ținut ședință publică sub prezidenția dlui A. Saligny.

D. Erbiceanu a oferit inaltei instituțiuni mai multe documente vechi.

D. A. D. Xenopol și-a continuat comunicarea cu privire la rivalitatea ce există între Dănești și Drăculești.

Cu această ocaziune d. Xenopol a afirmat că era un curent al unirii încă de pe vremea lui Ștefan-cel-Mare în principatele române.

La orele 3 ședința s'a închis.

FOIȚA ZIARULUI „LUPȚA.“

O lacrimă adevărată.

(Urmare).

Numai subșeful n'avea nimic de spus!... Din potrivă, părea mai tăcut și mai încruntat decât în totdeauna. Și nimeni nu îndrăznea parcă să-i vorbească cu ușurința de mai înainte.

Numai registratorul dela serviciul comptabilității, îndrăsnii să-l necăjească:

— Ei, pe când la mai-mare, domnule șef!... Cred că la vacanța asta n'or să mai treacă peste drepturile tale, și să nu te numească în locul bietului Stroescu!... Tu, mă, ai vechimea cuvenită!

Cu toată căldura binefăcătoare ce-i pusese în suflet cuvântul «avansat», subșeful se supără:

— Mai taci flecarule!... În momentul ăsta... solemn, ași putea zice, ți-ai găsit și tu să vorbești de avansare... Mai lasă-l pe bietul Stroescu să se răcească, că'i păcat de Dumnezeu...

Dar «flecarul» nu se sinchisi de loc de momentul solemn, și întorcându-se către arhivar, îi zise:

— Și pe tine «Bițeu» te face subșef acu, că și tu ai vechime.

— Toți avem vechime! — strigă sub-arhivarul care privea cu drag la biuroul arhivarului.

— Pe toți o să vă avanseze cu câte un grad... N'aveți grijă! — caută să-i încurajeze cu multă patimă «flecarul» de la comptabilitate.

— O să ne avanseze sau nu, asta nu te privește! — i-o tăia scurt subșeful, care tocmai scrisese în fruntea unei coli ministeriale, următoarele cuvinte: Listă de subscripție pentru cumpărarea unei coroane în amintirea d-lui Stroescu, fost șef de birou în acest minister.

După ce fiecare din birouru, scrisese cu ce putu, subșeful se duse și prin alte serviciuri, ca să adune cât mai mulți bani pentru coroana șefului de birou.

Nu zăbovi mult, și când se întoarse era

cu obrazii înflăcărați. Cu un gest desnădăjduit, aruncă lista pe biuroul său.

— Poftim, d-le, dacă poți face treabă cu astfel de indivizi! Poftim: douăzeci și trei de lei, dela patru serviciuri! Apoi oameni sunt!... Halal să le fie!... De cei de la Comptabilitate, nici nu mai vorbesc... Nici șeful n'as subscris!...

— Sânt niște lichele! — ocări arhivarul care nu-i putea suferi pe cei dela Comptabilitate....

— Niște mișei, niște canalii! — striga subșeful din ce în ce mai infuriat. — Apoi își dau ei socoteala — incultii, — ce funcționar era Stroescu?! Hm!... Ce om cult și conștincios era. Fără el Serviciul, rămânea literă moartă. Par'că îl văd și acu, cu câtă pricepere și iuteală rezolva ori ce chestiune... Șef de serviciu, merita să fie, iar nu de biurou! Rămâie vorba între noi: multe a luat dela el chiar domnu director, cât e el de director... Las', că se va simți mai târziu lipsa lui moș — Stroescu!...

— Așa'i — incuvîntă arhivarul — Da,

Din Turda.

— *Despărțământul Asociațiunii.* — *Un căpit an de poliție pripit.* —

Fără șoc și reclamă departamentul Turdii al Asociațiunii, încă s'a pornit pe calea unei activități rodnice mai ales pentru țaranul român. Încă în vară s'a început seria conferințelor economice. Dl director al despărțământului I. Vladuțiu, în societatea secretarului Dr. V. Moldovan și a membrului din comitet N. T. Rațiu s'au prezentat în două Duminici în comunele Teluda de mijloc și Poiana de Arieș, unde în fața unui popor numeros adunat și din satele vecine, dl secretar într-o vorbire ținută în grai popular a explicat poporului restul istoricului și organizația Asociațiunii. Dl N. F. Rațiu protopop a ținut apoi câte-o conferință despre nutrețurile măestrite, despre vite și boalele lor. Conferința scrisă în stil popular a plăcut mult. Poporul a ascultat cu multă atenție.

În 28 Iulie s'a ținut apoi adunarea generală cercuală în comuna Ceanul deșert. A asistat popor mult și lamara inteligenței din Turda și împrejur.

S'a predat în mod sărbătoresc, biblioteca populară a IV-a înființată pe sama comunei Agârbici. S'a decis înființarea unei noi biblioteci în Cean, apoi cumpărarea unui Sciopicon.

S'au premiat 4 lucrări intrate la concursul pentru conferințe economice. Anume: Dni M. Gardac și Ioan Tomtin învățator cu câte 10 cor., pentru lucrările lor despre pământ. Dl S. Nicoara învățator pentru o lucrare despre cultura viilor cu 10 cor., și Dl I. Pinteș cantor cu 10 cor., pentru o lucrare despre stupărit.

Dl Nicolae T. Rațiu însă și-a prezentat la concurs lucrarea mai sus amintită, care a fost aflată de cea mai bună. Dsa însă nu a reflectat la premiu în bani. Drept recompensă însă lucrarea a fost citită în adunarea generală.

Acum în toamnă s'au continuat conferințele economice. În 13 Octombrie s'a ținut una în Măhaciu. Delegatul comitetului

central Dl Ion Mureșanu a deschis ședința apoi Dl Dr. V. Moldovan a vorbit despre Asociațiune, iar Dl Adrian Costin teolog absolv. a citit o lucrare despre pomologie. Poporul a ascultat cu drag sfaturile date, iar Dl protopop local Gavril Pop a găndit pe oaspeții din Turda și pe preotul din Dumbrău, Iorbu Nașcu, care a venit cu un număr mare de poporeni să asculte conferința.

Duminecă în 20 se ține conferința în Banabic. Până la Crăciun se vor mai ține în vre-o cinci comune.

Căpitanul de poliție din Turda, un mare proprietar bancrotat și căpătuit în postul acesta grație sistemului, s'a grăbit cu oardă'n Turda, ca nu cumva săl întrecă cineva în șovinism. A dat aspru ordin anume ambilor protopopi din Turda veche, ca în 8 zile să pue sus pe școală emblema țării, să se ridice stindardul și tablele istorice prescrise de legea cea nouă, iar de nu îi pedepsește.

Fițiuca locală Aranyos Vidék s'a și grăbit să-i aducă osanale dlui căpitan de poliție pentru rolul său gigantic.

Dar dl căpitan de data asta a sfeclit-o pentru că conform legii, toate obiectele sus amintite are a-le procura ministrul pe sepele statului și el le trimite apoi la școli. Până acum însă nu am primit nimic dela ministru, deci e natural că nici nu trebuie executată dispoziția asta a legii.

În contra purtării căpitanului de poliție ambii protopopi au dat recurs. Suntem curioși să vedem ce nas va face căpitanul dacă conform legii i-se va nimici veacul dat înainte de vreme.

Corresp.

Congrua preoțimii române.

«Un preot român» publică în numărul de Duminecă al șovinistei «Budapesti Hir-lap» un articol despre «congrua preoțimii catolice», scriind despre preoțimea noastră în niște termeni, cari ne fac să presupunem că articolul s'a fabricat în redacția numitului ziar maghiar.

Înă rog, o să ții un discurs la înmormântare?

— Nu știu! — răspunse cu modestie subșeful. — De va cere trebuința, voi ști și eu să vărs o lacrimă la mormântul colegului nostru!

Părea așa de mișcat, că îi înduioșă pe toți.

Iar, — după serviciu, — când funcționarii se adunară la berărie, împiegatu cel cu ochii rotunzi și mirați, ducându-și mâna în dreptul inimii, în semn de mărturie, se jură:

— Ați văzut cât era de mișcat azi, subșeful?... Avea lacrimi în ochi... zău. Îi iubea mult pe șef!...

Trecură câteva săptămâni de la moartea lui Stroescu, și totuși n'a fost zi, fără ca funcționarii să nu-i fi pomenit numele. Și cum să nu-i pomenească numele, când postul său încă nu era ocupat de nimeni.

Subșeful mai ales, trăja într-o neliniște chinătoare, și nici nu știa ce să mai răspundă, când se vedea de toți întrebat:

— Ei, când îți ese decretul de înaintare?

Dar, nu numai subșeful era prins de neliniște, ci și ceilalți funcționari, căci fiecare după rând, s'aștepta să fie înaintat cu un grad.

Iar arhivarul când avea de ridicat un dosar mai greu și mai prăfuit, găfua suspinând:

— Amânarea asta cu avansările, nu'mă place de loc. O să vedeți, că iarăși o să calce, dl ministru, peste drepturile noastre șoi să aducă pe vre-unul d'inafară.

Intr'o zi întunecată, când funcționarii căscau de somn și de plăciseală, întră ca o fortună registratorul de la Comptabilitate.

În ochi ascundea ceva tainic, iar în colțul buzelor abia stăpâna pornirea unui râs batjocoritor.

— Ei ce'i flecarate? — îl întâmpină subșeful.

— Ce să fie?... V'aduc o veste bună... De pe registrele lor pline de cifre, funcționarii ridicară ochi întrebători.

— Știți pe cine au numit în locul lui Stroescu?

— Nu ne putem închipui să existe preot român, care să-și bată joc în mod atât de nerușinat de sărăcia cinstită și muncătoare a preoțimii noastre cum o face acest pretins «preot român».

«Adesea l-am putut vedea pe popa român — zice articolul — în caftanul lui lung până la genunchi, purtat de vreme, bătut de ploii și murdărit de prav, — l-am putut vedea cum mergea — alătura de preoteasa sa, care purta pe spate desagi, — în orașul apropiat de satul său, ca să-și cumpere cele trebuincioase... De lume, de politica mare nu purta grijă. Poate nici de orașul Casablanca n'a auzit nimic... N'a avut pretenții spirituale. Leafă regulată n'a avut nici dela stat, nici dela consistor.

«Numai unii mai norocoși și mai ales protopopi se bucurau de câteva fărâmituri din așa numita «milă împărătească» de 24.000 fl., pe cari împăratul i-a pus anual la dispoziția consistorului mitropolitan din Sibiu, după reorganizarea bisericii române gr. ortodoxe...»

În cele următoare, pretinsul «preot român» le aduce protopopilor români o acuză gravă și mincinoasă. Din «mila împărătească» numai ei, protopopii au avut parte, căci prin ei avea să se împărțiască preoților săraci, dar ei luau dela acești preoți chitanțe fără să le dea ajutorul... A trebuit să intervină (!) guvernul, care în anul 1884 a dispus, că pe viitor împărțirea «mili» are să se facă sub controlul său! (Nu pretențiile neregularități au provocat dispoziția aceasta guvernului, ci dorul de-a avea o armă, prin care să-și influențeze pe preoții români — la alegeri! N. Red.)

Acuza aceasta mincinoasă adusă preoțimii române nu merită nici să fie desmintită.

A venit congrua statului. Și urmarea?

«Congrua — zice pretinul «preot român» — i-a făcut pe popii români de și-au luat în loc de caftan prost și cizme mari — haine de camgarn, ghere de lac, mănuși de glase...»

Și cui i se cuvine mulțumită pentru această schimbare?

— Pe cine? pe cine?...

După o pauză supărătoare pentru cei de față, registratorul apropiindu-se de subșef, îi șopti:

— Te-a ras!

— Cum? — întrebă subșeful înecând un nod.

— Știi, că a adus pe cineva d'inafară... Știi, că în locul vacant, l'a numit pe unu... pe un fost magistrat!

Subșeful avu o tuse secată. După ce se mai liniști, privi lung spre biroul gol unde lucrase odată răposatul, și oftă:

— Păcat, că a mai murit bietul Stroescu!

Și în colțul genelor tremurătoare se ivi o lacrimă, pe care o șterse în grabă, de rușine parcă să n'o vadă tovarășii de birou...

(Stărsit.)

Al. Cazaban.

«Numai guvernului și numai națiunii maghiare, cari în avântul lor nobil poartă grijă de toți și de toate...»

Urmează o nouă perfidie.

«De una trebuie să ne fie teamă. Nu cumva cei cu brău roșu să manipuleze și cu ajutorul dat de stat tot în felul cum au manipulat cu mila împărătească.»

Spre acest scop, statul ar trebui să plătească preoților ajutorul prin oficiile de dare.

Alienatul acesta din urmă ne convinge și mai mult, că avem de lucru cu o nouă intrigă. Nu un «preot român» e autorul acestui articol perfid și insinuant, ci careva condei plătit din redacția ziarului maghiar.

Cu toate acestea, consistorul din Sibiu — împotriva căruia se îndreaptă în rândul întâi articolul pretinsului «preot român» — nu-și va ține oare de datorie să lămuriască chestia cu pretensele neregularități în jurul milei împărătești și Protopopilor români li s'a adus o acuză gravă. Nu va putea găsi oare consistorul din Sibiu calea potrivită pentru a veni în ajutorul preoțimii noastre calumniată?

In chestia moșii- lor nemesesți.

Cine a urmărit cu atențiune, declarațiunile ministeriale făcute în ședințele parlamentului unguresc cam în primăvara anului curent, de sigur își va aduce aminte și de răspunsul dlui ministru Darányi, la o interpelare făcută de inimosul deputat al cercului Orăștiei Dr. Aurel Vlad, referitor la cumpărarea moșiilor unor nemesesți scăpați din comitatul Hunedoarei și plățirea lor cu prețuri îndoite. Cam supărat

să întindeau pădurile moșiei și nu să știe ce o să vină la Domnii, — căci bine înțeles s'au luat la comosație și pădurile, căci altcum doar pentru Domnii n'avea nici un rost comosația, fiindule tot arătorii pe hotarul comunei Folt unde s'a comosat deja de mult. Sfârșindu-se în toamna anului 1906 comosația, care a fericit pe locuitorii din Boiu, în locul alor 150—160 jugăre de fiinațe din pădure, cu tot atâtea jugăre de tăieturi proaspete de păduri și steni de piatră, unde nu va trece 100 ani și vor avea boienții destule coade de securi.

Ei, dar nu mai discut lucrul acesta, fiind că comosația s'a făcut după «lege», căci doar între proprietari au fost și doi juri de tablă și un funcționar în ministeriul de interne, toți oameni cu legea în sân.

Dar vorba e acum, că moșia aceasta, care înainte cu 4 ani era de vândut cu 260,000 coroane, cu mișcător și cu «fondus instructus» cu tot, care încă valora pe atunci la vre-o 30—35000 coroane; azi după ce s'a exploatat pădurile în preț de vre-o 60,000 coroane, fără partea mișcătoare, fără «fondus instructus»; — azi guvernul «național» din Budapesta prin «înțeleptul» șef al portofoliului agriculturii și «fericitoriul» clasei muncitoare, ministru Nați Darányi, — au cumpărat-o cu sumulița de 420,000 coroane, ca colonisând aicea vre-o 25—30 familii de ciangăi din Bucovina, cari să pretind a fi din vița lui Arpad, și cari azi vorbesc o limbă ungurească destul de hodorogită; — prin aceștia să mântuiască «ideia de stat maghiar», care nu vrea să-și facă loc în capul valachilor.

Așa din întâmplare am văzut și o frumoasă comisie de experți a Dlui Darányi, dinpreună cu unul dintre proprietari (jude de tablă), făcând prețuirea moșiei, — n'am dreptul și nici nu voiesc s'o critic, — amintesc numai că dacă nu m'a înșelat orologiul, — a durat lucrul cu prânz cu tot

du-și soțiile și copilașii lor în cea mai mare miserie, au plecat și pleacă la America coplesii de durerea ce au pentru familia lor ce o lasă gemând în miseria de acasă.

Aceste două sate românești, din cele 200 familii ce numără, își au deja 50 trimiși în America și încă vre-o 60—70 stau gata de plecare.

Și guvernul, «marele guvern național», strigă în lumea largă că iubeste poporul, că naționalitățile sunt fericite aici în țara aceasta, că au deplină libertate. Da, români, voi sunteți fericiți aicea, voi aveți deplină libertate de a pleca în America! Guvernul «național» unguresc să îngrijește, ca golul nostru să-l umple cu ciangăi din Bucovina.

Pământul acela, pe care părinții, moșii și strămoșii voștri ca iobagi sute de ani l'au lucrat, și cu sângele lor de dușmani l'au apărat, — azi se dă unor venetici. Iar voi, voi să vă căutați fericirea în lumea nouă dincolo de ocean! Da, dincolo de Ocean, căci ministrul, groful Andrassy ministru vă iubeste!

E. C.

Starea sănătății Monarchului.

Viena 21 Oct.

După știrile îmbucurătoare care le am primit în decursul zilei de Sâmbătă, azi vin informații triste despre starea augustului bolnav.

Noaptea de Sâmbătă spre Duminică a petrecut-o rău și somnul a fost des întrerupt de o tuse seacă și convulsivă. Ferbințeli n'a avut și catarul încă a mai slăbit, cu toate acestea starea generală lasă de dorit.

Impăratul s'a sculat la vremea obicinu-

nostru îndată, ce se va înregistra știrea despre complectă restabilire a suveranului.

Împăratul se informează zilnic despre starea sănătății amicului și vecinului său.

Viena 21 Oct.

«Fremdenblatt» este informat din sursă autorizată, că Împăratul nu va părăsi în nici un caz Schönbrunnul pentru a face o călătorie spre sud în scopul restabilirii sale.

În momentele acestea o deplasare a monarhului este imposibilă și ar putea avea urmări fatale.

Din cauza tusei convulsive, de Sâmbătă noaptea a trebuit să-i se dea inhalatii.

Cronica externă.

Serbia și nota austro-ungară.

O telegramă semi-oficioasă, din Belgrad anunță că și guvernul sârb va răspunde la nota Austro-Ungariei și a Rusiei, privitoare la agitația bandelor din Macedonia.

Din conținutul notei sârbești se știe numai că Serbia va atrage atenția Puterilor asupra atitudinii albanezilor din Serbia veche, cari persecută mereu pe sârbi.

Nota sârbească va fi publicată îndată după remiterea ei.

Din Maroc.

Sultanul din Marakeș, Mulay-Hafid, a trimis la Londra o misiune diplomatică, compusă din doi dintre miniștrii săi. Această misiune însă n'a fost primită de «Foreign Office-ul Angliei și astfel a plecat la Berlin, unde speră, că va avea mai mult noroc. Scopul acestei misiuni este încheierea unui împrumut de care sultanul are absolută nevoie. Pe de altă parte el ar fi solicitat rugămintea la consulul german din Casablanca de a se întrepune între el și Franța.

Un marabut acompaniat de 2600 de cavaleriști s'au pus la dispoziția generalului Drude, pentru a-l ajuta să pacifice triburile vecine încă nesupuse. O mehalla a lui Abd-El-Aziz de 3500 de oameni, a eșit din Rabat pentru a să opune unui eventual marș al lui Mulay-Hafid spre Nord.

Alegerile în Rusia.

Alegerile de primul grad s'au terminat în întreaga țară. În orașele mici majoritatea delegaților este reacționară sau moderată, în orașele mari 50% aparțin opoziției; în colegiile lucrătorilor toți aleșii sunt socialiști. Delegații țăranilor sunt de cele mai multe ori cu opinii necunoscute, însă fără îndoială vor susține opoziția.

Alegerile de gradul al doilea au dat un rezultat puternic pentru cauzele în districtul Petersburgului. Prima curie care cuprinde pe marii proprietari a votat cu cauzele, în unanimitate de asemenea a doua curie compusă din clasele mijlocii.

Peste câteva zile vor avea loc alegerile de deputați din partea electorilor.

Campania contra lui Tittoni.

Ziarele radicale continuă o violentă campanie în privința ministrului de externe italian Di Tittoni. «Vita» ar fi primit probe, că acesta ar fi încheiat cu Vaticanul un pact electoral, contra radicalilor și socialistilor. Cu toate desmintirile ziarelor oficiale, este exact, că Di Tittoni a dat Vaticanului asigurarea formală, că guvernul nu se va opune, ca Papa să fie reprezentat la conferința de la Haga.

Se asigură că «Vita» va publica documente senzaționale, cari vor sili pe Tittoni să-și dea demisiunea, care însă nu va fi primită de Di Giollili, care susține în mod energic pe colegul său.

Urmarea acestor certuri este probabi-

litatea din ce în ce mai mare a căderii guvernului actual.

Bulgaria și chestia Macedoniei.

La nota verbală a puterilor, ministrul de externe al Bulgariei, Stancioff răspunde, că Bulgaria înțelege să respecte principiul menținerii unității și integrității Macedoniei în limitele geografice și administrative determinate. El adaugă că împărțirea Macedoniei după naționalități din punct de vedere practic este imposibilă și periculoasă politiceste. Astfel Stancioff confirmă în răspunsul său, fondul argumentărilor conținute în articolul «Greșeala dela Mürzsteg», publicat în «Curierul European» dela 4 Octomvrie a. c.

Articolul 3 din tratatul dela Mürzsteg — zice el — coprinde o măsură, care tinde să creeze o singură provincie cu limite naturale, a unor părți din cele trei vilaiete Salonic, Weskule și Monastir, și să modifice subdiviziunea administrativă a acestei provincii astfel, ca diviziunea faptică actuală, care nu corespunde necesităților populației, să fie înlocuite cu alta mai rațională care grupează separat diferitele naționalități, în vederea de a se evita conflictele continue cari le separă.

Mai întâi însă trebuie să se determine modul precis al limitelor teritorului, unde se vor exercita reformele, o măsură indispensabilă pentru realizarea programului dela Mürzsteg.

Acest program prevede, reforme pentru cele trei vilaiete, în realitate însă reformele sperate până în prezent nu sunt aplicate decât numai în unele părți ale acestor vilaiete. Această stare de lucruri provoacă neîncrederea populației, care să îndoiește de eficacitatea reformelor: în același timp face dificilă aplicarea reformei financiare, punând comisia internațională în necesitatea de a regula chestiuni de bugetare a localităților, cari nu sunt supuse reformelor.

În astfel de condiții reforma financiară va avea foarte greu un rezultat practic și ridicarea economică a țării — atât de necesară la pacificare și dezvoltare nu va putea să ne convingă despre bunele intenții ale puterilor.

Cu totul altfel ar fi dacă reformele s'ar opera pe un teritoriu determinat. Necessar ar fi de a cuprinde în cadrul reformelor caza Precova apoi Kalkandelen și Gostivar din vilaietul Ueskub și caza Debra din vilaietul Monastir.

Teritoriul reformelor odată determinat va trebui să fie subîmpărțit în unități administrative nouă, în sandianuri, caza și nahie-uri nouă mai potrivite necesităților populației.

Va trebui să fie stabilit un control eficace pentru tot ce se referă la conflictele între naționalități, biserici și școli, singurul mijloc de a face să dispară, sau cel puțin să se atenueze luptele între naționalități. Înaintea de toate justiția turcească trebuie reorganizată. Puterea poliției turcești și autorităților judiciare constituie obstacolul principal la pacificarea vilaietelor să impune deci ca organele ordinii și justiției să fie în mâna puterilor reformatoare.

Numai așa se va putea stabili o ordine în Balcani, zice ministrul bulgar.

ȘTIRILE ZILEI.

Luni 21 Octomvrie n.

— **Dar pentru biserică.** Di George Mihai, de fel din comuna Fenlac, actualmente comerciant în comuna Koronini, a dăruit pentru biserică de aci un frumos prapor.

Fie darul bucurii creștin bine primit.

— **Himen.** Veturia O. Pop și Ioan Coste absolvent de teologie își serbează cununia la 24 c. în biserică unită din Someș-Uleac. Felicitările noastre tinerilor însurăței.

— **Logodnă.** Colegul nostru de redacție dl Lucian Bolcaș și-a serbat Duminecă în 20 c. la Bistrița logodna cu dsoara Elena Domide, simpatica fiică a protopopului din acest oraș.

Trimitem viitorilor însurăței colegialele și sincerele noastre felicitări.

— **Necrolog.** Din Becicherecul-Mare vine tristă știre despre moartea lui Mateiu Vulcan, avocat și subjugat regesc în penziune.

Rămășițele pământești ale defunctului se vor înmormânta Sâmbătă în 19 Octombrie a. c. la 3 ore după amiază în cimiterul gr. or. spre odihna vecinică.

Trimitem întristatei familii sincerele noastre condolențe.

— **O minune în lumea orbilor.** Un fenomen patologic dintre cele mai curioase s'a produs la Iași în România.

În acest oraș trăește un evreu cu numele Izidor Seinhorn, care de mai mulți ani e orb. Cu toate îngrijirile doctorilor nefericitul nu și-a mai putut câștiga vederea.

Într-o zi din săptămâna trecută însă plecându-se să ardice un scaun, nu se știe prin ce minune orbul, în urma acestei sforțări își câștigă de odată vederea, așa încât a putut vedea întreg interiorul camerei cu toate mobilele și obiectele aflătoare în ea, deasemenea pe micul său fiu, pe care nu-l văzuse nici-odată.

Din nefericire faceastă minune a fost de scurtă durată, căci îndată a acoperit iarăși noaptea vecinică luminile ochilor lui.

Acest fenomen dintre cele mai extraordinare preocupă destul de serios pe toți medicii din acest oraș.

— **Sfințire de biserică în Pociovești.** Prin dărnicia P. S. Sale a Episcopului Ioan D. Pap din Arad s'a ridicat în comuna Pociovești din Bihor, locul nașterii P. S. Sale, o biserică nouă, care s'a sfințit în 13 Oct. n. fiind de față și Episcopul ctitor, care a fost sărbătorit cu însuflețire în calea ce a făcut o prin Bihor, mai cu seamă la Beiuș și la însuși locul sfințirii.

— **Furtuni în Anglia.** Din întreaga Anglie se semnalează furtuni mari cari produc pretutindeni pagube enorme.

Multe districte și mai ales acele din nordul regatului, sunt inundate.

În apropierea țărmurilor mării s'a produs o mulțime de accidente asupra cărora lipsesc, până acum, amănunte.

Trenurile sosesc în Londra cu mari întâzieri.

— **Convocare.** Conform § 23 din stat, conferința inv. rom. din tractul Beiuș, este convocată pentru ziua de 28 Oct. n. 1907, la 9 ore, în localitatea școlii din loc.

Ordinea de zi: 1. La 9 ore serviciul divin; 2. Cuvânt de deschidere; 3. Prelegere practică din religie; 4. Reflexiuni asupra prelegerii; 5. Incasarea taxelor; 6. Propuneri și interpelări; 7. Fixarea termenului și locului pentru proxima ședință; 8. Citirea operatelor incuse conf. § 15 lit. d.; 9. Încheiere.

Beiuș, la 15 Oct. 1907.

Ioan Cigariga
preș.

— **Deținerea unui preot.** Cu Apponyi nu e de glumit. Dovadă sunt următoarele: Bárdy Ernő, preotul lutheran din Mezöhevény a fost deținut. Asta în urma intervenției procuraturii din Arad, care-l acuză cu agitare contra legii, ce ar fi săvârșit în a-

danarea preoților luterani ținută mai zilele trecute în Arad, când a zis că legea lui Apponyi este o rușine pentru învățătorii confesionali și a propus să se ceară dietei schimbarea legii. Arestarea preotului a făcut mare senzație în părțile locului.

— **Escrocherii sub scutul credinței.** Din Galați (România) vine următoarea știre: Mai multe familii au primit niște apeluri din partea unui arhiepiscop din Ierusalim prin care se cere ofrande bănești.

Episcopia Dunărei-de-Jos va aduce la cunoștința publicului că cererile venite din partea presupusului arhiepiscop al unei presupuse biserici românești din Ierusalim, prin care se cere mijloace bănești în schimbul unor slujbe bisericesti, fie pentru cei vii, fie pentru cei morți, sunt cu totul lipsite de orice ființă legală și contrare dispozițiilor și regulamentelor bisericii autocefale române.

Cazul a fost adus la cunoștința ministerului de interne, spre a se lua măsuri, iar acei cari primesc astfel de apeluri sunt rugați să nu dea nici-un crezământ acestor minciuni.

— **Moartea baronului Podmaniczky.** Sâmbătă noaptea a încetat din viață în vîrstă de 83 ani baronul Podmaniczky, fost multă vreme președintele partidului liberal.

Răposatul era una dintre acele firi blânde, care nu caută să forțeze evenimentele, ci lasă drum liber tuturor evoluțiilor politice.

Din această cauză s'a bucurat de simpatii numai în sânul partidului liberal, al cărui membru era ci și în toate cercurile de orice nuanță politică.

— **Necrolog.** Din Lugoj ni să anunță moartea D-rului Pompeiu Marcu, Avocat, întâmplată după un morb scurt, la 6/19 Octombrie a. c., la 5 ore d. m. în anul al 40-lea al vieții Sale și al 13-lea al căsătoriei fericite.

Ceremonia funebrală a defunctului se va oficia în Lugoj la 8/21 Octombrie 2 ore d. m. iar rămășițele se vor transporta la Cseres-Temes, unde se vor așeza în cripta familiară.

Trimitem întristatei familii condolențele noastre.

— **Foc mare.** O veste îngrozitoare ne vine din comuna Jankahid, în comitatul Uorontal aproape de Becicherecul-Mare. Un foc groaznic a cuprins întreagă comuna și flăcările alimentate de un vînt puternic a prefăcut totul în cenușă. Locuitorii au rămas pe drumuri, de osre-ce tot avuful casă și sură, bucatele din anul acesta au fost mistuite de flăcări până și școala a fost cu totul distrusă.

Pentru a veni în ajutorul nenorocitelor victime s'a trimis dlui deputat Dr. Teodor Mihali o listă de subscripție.

Marinimoșii donatori să binevoiască deci a și adresa la această adresă mila lor, pentru sprijinul fraților noștri pe care nenorocirea i-a adus la sapă de lemn.

— **Impămîntenirea Ciangăilor din Hunedoara.** Zilele trecute s'au și sfârșit lucrările pregătitoare pentru treaba asta. Cumpărarea moșiilor, pe cari să fie aduși Ciangăii în com. Hunedoarei e isprăvită și contractul însuși e scris de secretarul ministerial Emeric Tervey, în numel ȋmînistrului de agricultură.

Vor fi patru colonii nouă în comitat. La Deva, la Șoimoșul-murășan, la Peștișul de Jos și la Folt. S'au cumpărat pentru acest scop 4460 jugăre catastrale cu 1 milion 738 mii coroane. Impărțit pe colonii, li-se vine din acest pămînt: Coloniei din Șoimoș 1273, cei din Peștiș 1325, celei din Folt 1372 și celei din Deva 500 jugăre de pămînt. Pe drumul între Deva și Hu-

nedoara (lung de 18 kilometri) vor fi 3 colonii mai mari cu 9700 de coloniști. Fiecare familie colonizată va căpăta câte 10 și 20 jugăre de pămînt. Ciangăii vor sosi aici în primăvara viitoare, și peste două-trei alte primăveri, credem noi, vor plăca în America!

FRANZ JOSEF Apă purgativă

FELURIMI.

Cea dintii gazetă a lui Hasdeu.

În anul unirei Principatelor, B. P. Hasdeu, pe atunci profesor la Liceul Național din Iași, a scos o revistă intitulată: «Foaia de Storie Română», sub redapciunea lui Bogdan Petriceico-Hăjdău. Ese de patru ori pe lună, închîpuindu-se douăspre-zece broșure pe an, fie-una din opt foi.

Abonarea se face la contorul redapciunei, ulița armenescă, unde a fost comisia patrarului al patruea, numărul 604.

În ținuturi la spedeciunile postelor.

În streinătate și în țările române megieșe d'a dreptul, după împărțășita adresă.

Preții abonării pe un an: doi galbini. Pe șase luni, un galbin, etc.

Toate articolele potrivite cu țialul foai-ei, scodite sau traduse, se primesc cu mulțumire. Acele din ele ce nu vor putea fi împărțășite se vor înapoia peste o lună.

Redapciunea primește asupra-i însăși talmăcirea tuturor documîntelor ce i se vor trimite în limbele: franceză, germană, italiană, spaniolă, engleză, latină, elină și în toate dialeptele slavoane.

Potrivit legiuierei preseii, reproducerea articolelor fără învoierea din partea redapciunei, este oprîtă.

Cel d'intăiu articol e intitulat: «Legislăciunea negoțului moldovan sub Alesandru Bunul» și e semnat: B. P. H-u.

Apoi vine: «O tocmeală de împărțală 1670».

«Giumătate de sat de Părhăuți s'au vinit în parte lui Ionașcu Balșu și lui Tudosie Dubău și mătușii lorsaie Bilușcăi și Solomii, feciori Irmiei (sic) lui Murguleț, și a patra parte de sat de Mărățui, cu vîcini și cu tot vinîtul...

Hazdeu face un fel de școală pentru cititori; el studiază acest act și pe celelalte ce mai publică, din punct de vederé al:

Paleografiei
Filologiei
Legislăciunei
Biografiei
Hronologiei
Storiei

lată de pildă ce scrie el despr paleografia unui act oare-care:

«Scris pe o bucată de hârtie albă, cu cerneală neagră, cu mâna lui Isar, în 11 rânduri peste totul.

Sloava cam citeată.

Hârtia filigranită fără semne.

Pecetea, cu cerneală, se cunoaște a fi fost depe inel, însă chipul său nu se mai poate dezlega.

Legislăciunea. — Hrisoavele ștearse, se înfătoșau la «uricariu» domnesc, se proceteau, se adevereau, și o copie se slobo-dea obləduitoruhă.

Filologia. — «Uncului», «murgulătu», «dumnalui», «văcu», etc.; — se înțalege o meteahnă în rostirea scriitorului.

«Mes», — o prescurtare din «meșep», adică «luna» ur slavonism.

Storia. — Nu știu dacă neamul boeresc al Isăreștilor, mai ființează la Moldova, fiind pribegit și el în Polonia cu Petriceico Vodă.

Sub titlul Numismatica, vorbește despre: Bunul lui Istrat Vodă Dabija.

Intr'alt număr publică o poezie bulgărească intitulată: Grecooicele, Româncete, Bulgăroicele.

— Oile goro zelena!

Traducerea e asta:

— Măi codrule, verde!

De ce codrule, veștejitu-te-ai

Veștejitu-te-ai și uscatu-te-ai?

Oare ghiata înghețatu-te-a,

Au pârjolu pârjolitu-te-a?

— Nici gheața înghețatu-m'a,

Nici pârjolu pârjolitu-m'a

Ci inimioara arsu-mi-a;

Au trecut eri trei rînduri de roabe:

Rîndul întăi — tîneretele Grecooice,

Ce treceau văeta-mi-s'au:

— Unde ni's bogățiile?

Ș'apoi Româncile cu negri ochi,

Ce treceau văeta-mi-s'au:

— Unde ni's gălbenașii Românești?

Al treilea rînd — nevetoaicele bulgărești.

Ce treceau văeta-mi-s'au

Drago țară părinților!

Băețășilor noștri dragi!—

Hasdeu scoate în acelaș timp și ziarul «România» și într'un număr al «Foaiei de Storiu» publică aceste rînduri:

«Aflând că mulți sunt în nedumerire supra domiciliului redapciunei socotim de cuviință a'l mai lămuri etc...

Mai adăogim, că listele de prenumerare s'au trimis în ținuturi d-lor ad tori, speditori, postelor și profesori, iar în România (Montenia N. R.) redapciunilor ziarelor «Naționalul» și «Dâmbovița».

Credem, că istii primitori nu ni vor răspunde, cel puțin, cu cuvîntele unui Mare patriot Moldovenesc din capitală: «Nu am paraluțe nouă pentru fleacuri vechi».

Și-i trage Hasdeu o dojană pe franțuzește, iar în românește îi zice boerului:

«Au zilele lui Alexandru Bunului, lui Ștefan Marelui, lui Mihai Viteazul... merită în adevăr la atât dispreț din partea urmașilor lor?!»

D. Teleor.

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinți și fii

de

(56)

Ivan Turghenieff.

„Nu. Însă mi-ar plăcea să fiu tare, războinic!“

„Asta nu e în voia matală... Prietinel matală nu vrea să fie așa și degeaba, că e“.

„Hm. Va să zică el are mare influință asupra Anei Sergheievna?“

„Da, însă nu este acel om, care să o stăpânească multă vreme“, adăogi Catia, domolindu-și glasul.

„De ce zici asta?“

„Ea e prea semeată.. ba, nu așa am voit să zic; ținea prea dăr la neatămarea ei“.

„Toți suntem așa“, răspunse Arcadie și se întrebă numai decăt: La ce amar? —

Catia tresări de acelaș gând. Când cei tineri se întâlnesc des, le trec prin minte aceleaș cugete de-odată.

Arcadis zimbi și dându-se mai aproape îi zise:

„Spune drept, ai puțină teamă de ea“.

„De cine?“

„De ea“, repetă Arcadis sfătos.

„Da, mata?“

„Eu, asemenea“.

„Ia aminte: zic asemenea“.

Catia îl amenință cu degetul.

„Mă mir. Nici-odată sora n'a fost cu atâta bunătate pentru mata, cu câtă e acuma. De întâia vizită nici nu pomenesc“.

„Adevărat să fie?“

„Nici n'ai observat? Și nu te bucuri?“

Pe Arcadis îl furară gândurile.

„Cu ce să mă fi făcut vrednic de îndurarea Anei Sergheievna? Poate cu scrisorile mamei matală, ce-i le-am adus“.

„Da. Dar mai e ceva la mijloc, ce nu-ți spun“.

„De ce nu?“

„Nu-ți spun“.

„A, nici că stau la îndoială; mata ești foarte încăpăținată“.

„Încăpăținată? Cam așa“.

„Și-ai un minunat spirit de observație“.

Catia se uită la el strămb.

„V'am făcut ciudă cu ceva? Unde gândești acuma?“

„Stau și socot, de unde anume aveți spiritul acesta de observație? Mata ești așa de fricoasă, așa de neîncrezătoare, te ferești de toată lumea...“

„Am trăit singură foarte mult și astfel, de voe de nevoe prinzi a le cugeta. Dar ci-că eu fug de toată lumea! Chiar matală nu ți se cade să grăești așa“.

Arcadis cuprinse pe Catia într'o privire de recunoștință.

„Ai dreptate, — răspuse el. — Măcar că persoanele în poziția matală, adeca oamenii auți rar au dorul observației.“

Ca și la cei cu stemă pe cap, și la vederea lor străbate numai cu greu adevărul“.

„Dar eu nu-s bogată“.

Arcadis remase uimit, și nu înțelese îndată vorba ei. Așa e, toată avuția e a soru-si, își zise în sfârșit, și gândul acesta nici de cât nu-i era neplăcut. Apoi adause tare:

„Ce frumos ai spus asta!“

„Cum frumos?“

„Ai spus-o frumos: simplu, fără rușine fățurită, și fără sclifoseli. Imi închipui că tot natul, care simte și spune că e sărac, trebe că se simte foarte mândru“.

„Eu nici odată n'am simțit mândrie, mulțumită surorii mele“. Nici nu știu cum am apucat să vorbim despre situația mea“.

„Fie, dar spune drept că simțământul din vorbă, va să zică mândria, nu-ți este cu totul necunoscut“.

Adică cum?

De pildă, — sper că nu vă supăr cu întrebarea, — te-ai învoi la o căsătorie cu un om bogat?

Dacă mi-ar fi foarte drag... dar nu; cred că fiind chiar astfel nu m'aș mărita după el“.

„A vezi c'am ghicit! — Și de ce nu te-ai învoit?“

„Pentru-că până și doinele îți dau sfatul, să nu închei căsătorie neegală“.

„Poate vă place a stăpâni, ori...“

„Ba mie nu. De ce folos? Dimpotrivă, eu aș fi gata să mă supun. Dar inegalitatea imi pare un ce de nesuferit. A se respecta pe sine însuși și a se supune, asta o înțeleg, aceasta e fericirea. O inegalitate însă, un traiu de atârănare... Nu, mi-e greu numai să gândesc“.

„Ți-e greu să gândești — repetă Arcadis. — Da, da, nu înzădar ești și mata din aceiaș plămădeală ca Ana Sergheievna.“

Mata te potrivești cu ea în iubirea neatârării, dar pricepi mai bine să te prefaci. Sunt încredințat, că nici-odată nu te-ar lăsa mândria să mărturisești un simțământ, fie acesta cât de sfânt, și cât de puternic...“

„Dar și asta e lucru firesc“.

Amândouă sunteți cuminte și mata ai o firmitate ca dânsa, de nu mai mare.

„Nu mă asemui cu soru-mea, te rog a — luă repede vorba Catia — mi-e frică să rămân prea pe jos. Pe semne uități că sora e înzestrată cu toate; frumseța, spiritul și... Ales mata Arcadis Nicolaici, nu se cuvine să spui de asemenea, și cu atâta seriozitate“.

„Ce am să înțeleg cu «alesul» acesta? Și de ce presupui că eu vorbesc numai de petrecere.“

„De sigur numai de petrecere vorbești“. Crezi? Ei, și dacă aș fi sigur de cele spuse, și dacă aș zice că mai am încă de adaos?

„Nu înțeleg“.

„Zeu? De-acu văd și eu că prea lăudăsem spiritul observației al matală“.

„Cum?“

Arcadis nu răspuse de fel, ci se întoarse. Catia mai scociori câteva sfărmușuri și le aruncă vrabiilor, dar așa de tare aduse cu mâna, încât paserile se avintoră în zbor, înainte de ce le-ar fi ciugulit.

„Caterina Sergheievna! — grăi de-odată Arcadis — Fără îndoială puțin o să Vă pese, dar Vă spun respicat, eu Vă țin mai presus nu numai surorii matală, ci mai presus decât toată lumea.“

Iute se sculă, și se depărtă cu pași repezi, ca și când s'ar fi îngrozit de cuvintele rostite.

Catia își scăpă brațele și corfa în poală își plecă capul și se uită multă vreme în urma lui Arcadis. O roșeală fulguită i se aprinse pe obraji, încetul cu încetul dar buzele nu-i zimbiră, și ochii ei căutau lung. Avea aerul omului în a cărui suflet pentru întâi încolțește un simțământ cu totul necunoscut.

„Ești singură? — se auzi de alături glasul doamnei Odintoff. — Credeam, că te-a însoțit Arcadis?“

Catia își ridică ochii asupra surorii sale, îmbrăcată cu gust, cu eleganță chiar, care stătea dreaptă înaintea ei pe drum, și gădălea urechiile lui Fifi cu vârful umbrelei.

„Singură, singurică“ răspuse Catia.

„O văd“ — grăi răsând soru-sa, — Așadar s'a dus înlăuntru?“

„Da,“

„Ceteați împreună?“

„Da.“

Doamna Odintoff prinse pe Catia de bărbie și-i ridică capul.

„Doar nu v'ați certat?“

„Nu răspuse Catia împingând cu blândețea mâna surorii“.

„Ce solemn imi răspuzi! Credeam, că-l voi afla p'aci, și-i voi propune să ne plimbăm puțin. De mult m'a tot rugat s'o facem. Ți-au adus condurile dela oraș, mergi de le încearcă. Eri am luat de seamă că ai lipsă de noi: cele de pe picioare sunt prea purtate. Tu par'că nu te prea îngrijești de asta, și totuși ai un picior frumos. Și mâna ta e frumoasă... dar e cam mărișoară. De aceia ar trebui să îngrijești mai înadins de picioare. Doar tu nu ești cochetă?“

Doamna Odintoff se duse într'un ușor foșnet de haină.

Catia se sculă de pe laviță, luă volumul lui Heine și intră în casă, dar nu ca să încerce condurii.

„Un picioraș frumos“, cugetă ea, urcând încet și sprintenă terasa înfocată de bătaia soarelui. — „Ei, acuș o să zacă el la frumoasele mele picioare“.

Dar numai decât o cuprinse rușinea de gândul ei și dete fugind în casă.

Poșta redacției.

Dlui N. B. (Cluj). Versurile trimise nouă n'au nici-o valoare literară. Prin urmare, credem, că ști de ce să te ții pe viitor.

— Dlui Ion Bârlea. Nu știm nici de unul nici de altul unde sunt.

Din Maramurăș ai face bine dacă ne-ai trimite din când în când câte un comunicat despre viața socială de acolo. Prea e afară din cale moartă, viața românilor maramureșeni.

Economie.

Situația agricolă în Ungaria. Ministrul de agricultură a dat la sfârșitul săptămânii trecute publicității obicinuitul raport asupra situației agricole din țară.

Conform acestui raport, alcătuit pe temeiul comunicărilor corespondenților economiei, situația agricolă se prezintă astfel:

În prima jumătate a lunii Octomvrie n. timpul călduros și uscat din luna Septemvrie s'a continuat aproape în întreaga țară. Pământul e indeobște uscat, încât abia se poate ara pentru sămănăturile de toamnă. În unele ținuturi a plouat, nicăiri însă n'au fost ploii mai mari, cari să fie făcut posibilă continuarea aratului și sămănăturii.

Semințele aruncate în pământul uscat și tare au răsărit numai în parte, în unele locuri abia au putut încolți. Insectele și în deosebi puzderiile de șoareci au pricinuit pagube foarte mari. Acești rozători au nimicit partea covârșitoare din grăunțele aruncate în pământ. În unele locuri sunt sămănături verzi și acestea însă numai în cazul, când va ploua în curând e nădejde a se desvolta. Seceta a părjolit cu desăvârșire pășunile așa, că vitele nici chiar prin văi nu mai găsesc iarbă îndeajuns.

Rezultatele recoltei plantelor târzii sunt cantitativ inferioare așteptărilor, calitativ însă satisfăcătoare, chiar și bune. Conținutul de zahar al napilor de zahar întrece așteptările.

Mustul din struguri e ceace privește calitatea bun, însă puțin.

Recolta cucuruzului (porumbului) e inferioară așteptărilor. Frigul și bruma din a doua decadă a lunii Septemvrie a pricinuit pagube simțitoare.

Cucuruzul sămănat pe o întindere de 4,590.473 jugăre catastrale a dat o producție mijlocie de 9.61 măji metrice la jugărul cat., în total se sperează o recoltă de 44.12 milioane măji metrice, față de 41.38 milioane măji m. din anul trecut.

Cartofii sunt pretutindeni, afară de ținuturile muntoase din Ungaria de Nord, scoși. Recolta e în deobște satisfăcătoare, numai în unghiul Tisa-Mureș e slabă.

Cartofi s'au sămănat pe o întindere de 1,021.185 jugăre catastrale, recolta mijlocie la jugărul catastral e de 44.74 măji m., în total 45.68 milioane măji metrice, față de 48.74 milioane măji m. din anul trecut.

Plantele din grădini și curechiul (varza) s'a așăzat aproape pretutindeni pentru iarnă, rezultatele în deobște nu prea sunt satisfăcătoare. Recolta napilor de nutreț și de zahăr e mijlocie.

Cositul al patrulea al livezilor și plantelor artificiale de nutreț în urma secetei mari au dat rezultatele slabe.

Pășunile stau, în urma secetei îndelungate, foarte rău.

Timpul e foarte prielnic culesului de vii. Mustul calitativ e foarte bun. Rода strugurilor cantitativ e în partea-i covârșitoare mijlocie, în foarte puține ținuturi bună.

Roda poamelor e în deobște slabă.

În unele ținuturi au fost multe mere (Maramureș), pere și persece. prune sunt foarte puține.

Parcelarea unei moșii. Guvernul ungar voește a cumpăra moșia contelui Pejachevich, moșie ce se întinde în hotarele comunelor Ruma, Putince, India și Parua. Acest teritoriu urieș se va parcela și se va vinde sau da în arenda în loturi mici țărănilor, ca astfel aceștia să nu fie siliți a lua drumul pribegiei spre America.

Insolvență mare. Vestita casă de bancă Haller, Söhle et C. din Hamburg s'a declarat insolventă.

Passivele firmei insolvente se urcă la suma de 20 milioane mărci.

Intemeietorul acestei firme mari a fost Iosif Martin Haller, la anul 1830.

Banca are în circulațiune cambii în valoare de 15 milioane mărci.

Cauza falimentului e speculația prea mare în valori americane, în deosebi în acțiunile întreprinderilor și minelor de aramă din Americă.

Prețurile cărbunilor. Sindicatul proprietarilor minelor de cărbuni din Germania, în ultima ședință au hotărât a susține prețurile actuale de cărbuni până la Decembrie 1908.

Situația băncii imperiale germane
Bilete de bancă în circulațiune 1.596,557.000 (— 115,588.000) mărci. eMtal 768,496.000 (+ 37,981.000) mărci. Port oficial 1 billion 232,654.000 (— 86,437.000) mărci. Lombard 118,039.000 (— 4,878.000) mărci.

Comitetul dirigent al filialei „Albina“ din Brașov a hotărât, ca începând cu ziua de 16 Octombrie st. n., a. c., să plătească pentru depuneri: 4 și jumătate procenté după sumele până la cor. 10.000 și 5 procente după sumele dela cor. 10.000 în sus.

Bursa de efecte. În cursul săptămânei trecute fluctuațiunea în cursurile valorilor a fost mare.

Știrile nefavorabile, sosite din străinătate au avut de urmare, că cursurile, ce la începutul săptămânei trecute s'au urcat cu puțin, au căzut din nou.

Perderile, ce le au suferit speculanții din America în acțiunile minelor de aramă, precum și insolvența celei mai mari firme din Hamburg a avut de urmare, că speculația a devenit rezervată și indispusă la întreprinderi. Circulația în târgul efectiv a fost restrânsă, vânzări s'au putut face numai cedând din cursurile notate. Rentele încă s'au estinut. Valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac vinde	632.75
„ „ ung. „	740.50
„ băncii de escompt „	462.50
„ soc. căilor fer. aust. ung. „	654 —
Renta ung. de aur 4 proc. „	110.75
„ „ coroane 4 „	92.20
„ austr. de aur 4 „	115.40
„ „ coroane 4 „	96.75
Scrisuri fonciare „Albina“ „	101 —
Napoleon d'or (20 franci aur) „	19.21
mărci germane, aur „	23.55
Galbeni austriaci și ungurești „	11.43
Bilete germane 100 mărci „	117.62
„ franceze 100 franci „	95.95
„ italiene 100 lire „	96.10
„ române 100 lei „	95.30
Ruble rusești de hârtie „	2.54

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 15,000 măji metrice grâu.

Prețurile cerealelor. Seceta îndelungată pune pe gânduri agricultorii. Semănatul se face cu întârziere, iar grăunțele aruncate în pământ resar rău. Toate acestea fac, ca producții să fie rezervați în ofertele de cereale, îi îndeamnă la această și știrile nefavorabile asupra situației agricole în țările străine, grâul s'a scumpit la începutul săptămânei trecute, mai spre sfârșitul săptămânei a perdut iarăș din prețul câștigat. În cursul săptămânei trecute s'au vândut abia 155.000 măji metrice grâu. Secara a fost căutată, prețurile s'au ur-

cat cu 50 fileri de maja metrică (100 kgr.).

Orzul s'a scumpit cu 10 fileri de maja m. Ovăsul a fost slab căutat, prețurile s'au menținut.

Tendența în târgul de porumb (cucuruz) a fost fermă. Cucuruzul vechiu s'a scumpit cu 50 fileri de maja metrică, cel nou a fost slab căutat.

Târgul efectiv de cereale, fiind producții foarte rezervați în oferte, nu se poate desvolta. Tendența generală e fermă.

Târgurile de vite în luna August. Conform datelor publicate de biroul central de statistică în târgurile de vite din Ungaria s'au adus în luna August 567.998 vite cornute, cornute, 206,594 cai, 156.793 oi și 121.242 rămători. Din acestea s'au vândut în total 178.657 vite cornute, 47.607 cai, 80.790 oi și 57.001 rămători.

Cele mai multe vite cornute s'au adus în târgul din Bistrița: 9250 capete, din cari s'au vândut 4551, Reghinul-Săsesc 8941, (vândute 4263) și Hațeg 8794 capete.

Cei mai mulți cai s'au adus în târgul din Timișoara 6500 (din cari s'au vândut 1474), Kula 4320 (vânduți 281).

Cele mai multe oi s'au adus în târgul din Debrețin: 38.491, din cari s'au vândut 25.684. Cei mai mulți rămători s'au adus în târgul din Debrețin, 5700, din cari s'au vândut 2590 și în Timișoara 4900, din cari s'au vândut 2693.

Prețurile spiritului. Spirit brut, darea neplătită 60.50—61.50 coroane, darea plătită 159.50—160.50 coroane.

Spirit rafinat, darea neplătită 64.50—65.50 coroane, darea plătită, în mare 164—164.50 coroane, în detal 166—167 cor.

Spirit denaturat, în mare 53—53.50 cor., în detal 55—56.

Cereri numeroase, tendența generală în prețuri foarte fermă.

Prețurile cerealelor în orașele din provincie. Asociația regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârșitul săptămânei trecute publicității prețurile cerealelor în orașele din provincie. Din acestea însemnăm următoarele: Prețurile sunt socotite de maja metrică (= 100 kgr.) in coroane și fileri.

	maja metrică (= 100 kgr.)				
	Grâu	Secară	Orz	Ovăs	Cucuruz
Arad	22.—	19.—	14.—	14.—	12.40
Aradul-Nou	21.80	19.—	14.—	14.—	12.40
Becicherecul-M.	20.40	17.—	13.40	14.20	12.80
Bichiș-Ciaba	22.60	—	14.80	14.—	11.60
Debrețin	22.60	17.60	13.80	15.20	10.40
Panciova	20.—	—	12.60	14.—	12.60
Oradea-Mare	22.—	19.—	14.20	14.20	13.—
Sân-Miclăuș.-M.	21.60	16.—	13.40	14.—	13.—
Sătmar	22.—	18.60	14.40	14.60	13.—
Sibiu	22.—	18.—	13.—	13.—	14.—
Verșeți	20.—	15.—	14.—	14.25	12.50
Timișoara	22.50	19.—	14.30	14.60	11.—

Prețurile cărnei în orașele din provincie. Asociația regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârșitul săptămânei trecute publicității prețurile cărnei în orașele din provincie. Din acestea însemnăm următoarele: (Prețurile sunt socotite de kilogram și în fileri).

	Carne de vită	Carne de vițel	Carne de porc	Carne de oaie
Arad	160-144	200-160	160-140	120
Aradul-Nou	136-128	160-152	136	128 112
Becicher.-M.	136-132	160	144	144-128 104
Bichiș-Ciaba	144-136	200-180	144	— 120
Oradea-Mare	144-136	200-180	160-144	—
Panciova	136-128	180-160	142-136	180
Sân-Micl.-M.	152-148	152-	— 144	— 160
Sătmar	156-144	184-180	152-144	112
Verșeți	148-180	—	— 140	— 110
Timișoara	170- —	205- —	— 160- —	—
Sibiu	160-136	130-120	136-128	120

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plătește până la Budapesta de 100 kilograme: Dela Panciova 50—54 fileri, Neoplanta (Ujvidék)

46—48, Bezdán 32—36, Senteș —— Seghedin 52—54, Zenta 48—50, Titel 46—48 Timișoara —, Becicherecul-Mare 50—52 fileri.

În aceste sume sunt socotite și darea de transport precum și taxa de asigurare.

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, m. metr. (100 kgr.) frum.	24 cor.	80 fil.
„ „ „ „ „ mijl.	23 „	65 „
„ „ „ „ „ slab	22 „	95 „
Secară, maja metrică dela	20.80	— 21.35
Orz, „ „ „	15.50	— 15.90
Cucuruz „ „ „	14.25	— 14.40
Ovăs „ „ „	16.—	— 16.60
Rapiță „ „ „	34.50	— 36.—

II.

Producte.

Prețurile sunt socotite după 100 kilograme în bani gata.

Unsoare de porc, dela	155 cor.	— 156 cor.
Slănină	129 „	— 132 „
Cartofi	3.20 „	— 6.20 „

Spirit dela 59.— cor. — 60.—

III.

Târgul de porci din Kőbánya (Steinbruch)
(Prima calitate ungară.)

Bătrâni	— — —	filieri kilogramul.
Tineri	131—133	„ „

Redactor responsabil:
VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11,

Un neguțător
român din Budapesta, pentru un comertiu rentabil

caută un asociat

cu 6000 coroane.

A să adresa la

Dr. Aurel Oltean

advocat,
Budapest, IV., Váci-utca 11.

Ca t o
econoamă

tineră, care să se priceapă la conducerea casei unei singure persoane. — Plată lunară e 50 coroane.

Ofertele, precum și posa să se trimiță Administrației ziarului „Lupta“.

